

จับตาสระแก้ว นำร่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรับเออีซี

นางรติมา คชนันท์

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

จากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือเออีซี ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ที่ผ่านมา ส่งผลให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ต้องมีการปรับแผนพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เร็วขึ้น 6 เดือน-1 ปีจากแผนเดิม หรือมีเป้าหมายเริ่มลงมือตอกเสาเข็มเพื่อก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม โรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ที่ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ ให้ได้ในราวกลางปี 2559 นี้ จำนวนพื้นที่ 679-2-88 ไร่ ติดกับทางหลวงชนบท สก. 3085 ซึ่งเป็นพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร (อุตสาหกรรมสีเขียว) โดยในขณะนี้พื้นที่จังหวัดสระแก้วนั้นนับว่ามีความพร้อมมากที่สุดเนื่องจากไม่ติดปัญหาบกรุก (ฐานเศรษฐกิจ, 2559) อีกทั้ง ยังมีความชัดเจนในภาพร่างของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ขณะเดียวกันยังมีสภาพพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชาและมีเงินสะสมพัดปะหลายพันล้านบาทจากการค้าชายแดน ดังนั้น จังหวัดสระแก้วจึงเป็นพื้นที่ที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือ กนอ. ประกาศให้เป็นจังหวัดนำร่อง ตามนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน สร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพิ่มการจ้างงาน สร้างความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน และทำให้สามารถก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 1 : ที่ดินที่รัฐจัดหาให้เอกชนเช่าพัฒนาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ที่มา: ฐานเศรษฐกิจ เข้าถึงจาก <http://www.thansettakij.com/2016/01/25/27552>

ทั้งนี้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วดังกล่าว จะถูกพัฒนาเป็นศูนย์กระจายสินค้าชายแดนเต็มรูปแบบ โดยเวลานี้ยังอยู่ระหว่างปรับพื้นที่ ขณะเดียวกันได้ออกแบบรายละเอียดไปพร้อม ๆ กับการยื่นขออนุญาตจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ ต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) คาดว่า ทั้งการออกแบบรายละเอียดนิคมอุตสาหกรรมและอีไอเอ น่าจะเรียบร้อยกลางปีนี้ และสามารถลงมือก่อสร้างได้ทันที โดยที่ดินดิบมีราคา 4 หมื่นบาทต่อไร่ต่อปี และเมื่อพัฒนาแล้วราคา 1.6 แสนบาทต่อไร่ต่อปี (ฐานเศรษฐกิจ, 2559) เบื้องต้นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายใน จ.สระแก้ว และแต่ละพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามมติคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 2/2558 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2558 มีดังนี้ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 2 : กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

กลุ่มอุตสาหกรรม	ตาก	สระแก้ว	ตราด	มุกดาหาร	สงขลา
1. เกษตรและอาหารแปรรูป	✓	✓	✓	✓	✓
2. ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์	✓				
3. สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง	✓	✓			✓
4. เครื่องเรือน	✓	✓			✓
5. อัญมณีและเครื่องประดับ	✓	✓			
6. เครื่องมือแพทย์	✓	✓			
7. ยานยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน	✓	✓			
8. เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	✓	✓		✓	
9. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	✓	✓			
10. ยา	✓	✓			
11. กิจกรรมโลจิสติกส์	✓	✓	✓	✓	✓
12. นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม	✓	✓	✓	✓	✓
13. กิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓

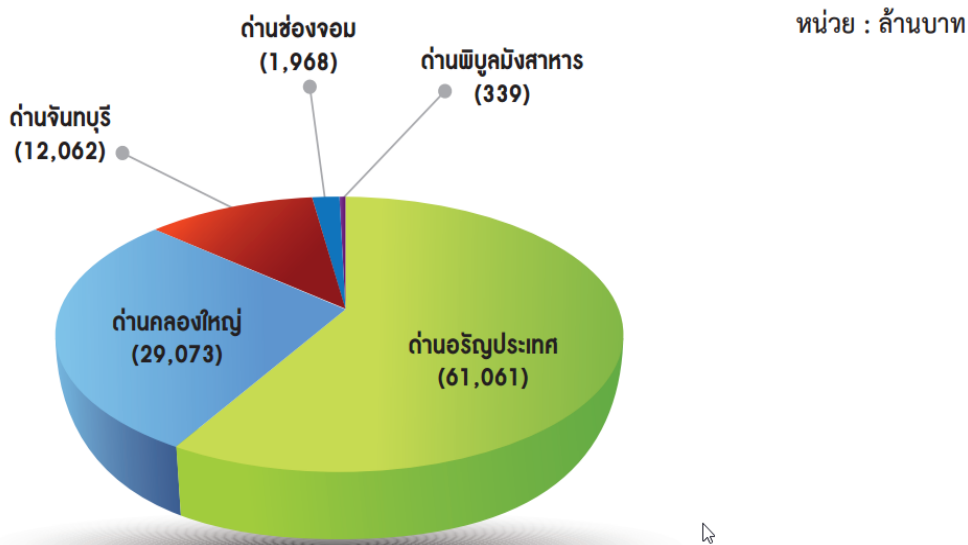
ที่มา: การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เข้าถึงจาก <http://www.ieat.go.th/sez>

สระแก้ว นับว่าเป็นหนึ่งในจังหวัดซึ่งมีศักยภาพตามที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วนั้นประกอบด้วยพื้นที่ 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ รวมพื้นที่ ทั้งหมด 207,500 ไร่ (332 ตร.กม.) ได้แก่ ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านด่าน ตำบลป่าไร่ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภออรัญประเทศ และ ตำบลผักขะ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอวัฒนานคร มีด่านชายแดนอรัญประเทศเป็นจุดผ่านแดนถาวร เชื่อมต่อกับจังหวัดบันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีมูลค่าการค้าระหว่างไทย-กัมพูชาสูงโดยปัจจัยที่ทำให้มูลค่าการค้าชายแดนด่าน อ.อรัญประเทศ มีทิศทางเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เกิดจากสภาพเส้นทางคมนาคมที่ดี ทำให้การนำเข้าและส่งออกเป็นไปด้วยความสะดวก ขณะที่ความสัมพันธ์ของคนชายแดนทั้ง 2 ประเทศยังเป็นไปด้วยดี นอกจากนี้ อรัญประเทศยังมีทำเลที่เหมาะสมตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือแหลมฉบัง (ประมาณ 250 กิโลเมตร) และกรุงเทพฯ (ประมาณ 260 กิโลเมตร) เป็นช่องทางการค้าและขนส่งสินค้าไปยังกรุงเทพมหานครและเวียดนามตอนใต้ได้ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระแก้ว, 2559) อีกทั้ง ยังตั้งอยู่ในแนว

ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (GMS Southern Economic Corridor) ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญของไทยในการขนส่งสินค้าไปยังพม่าและเวียดนามตอนใต้ รวมทั้งสามารถร่วมดำเนินกิจการในลักษณะอุตสาหกรรมการผลิตร่วม (co-production) กับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง (กัมพูชา) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากนักลงทุนไทย เช่น โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า กล่องใส่เครื่องประดับซึ่งใช้แรงงานเข้มข้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน) โดยมีแนวทางการพัฒนาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ดังนั้น การให้ความสำคัญกับสระแก้วจะทำให้การค้าเติบโตได้อีกมาก

ภาพที่ 3 : มูลค่าการส่งออกสินค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ปี 2558

มูลค่าการส่งออกสินค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ปี 2558

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน เข้าถึงจาก <http://www.dft.go.th/Default.aspx?tabid=165&ctl=DetailUserContent&mid=684&contentID=8169>

สำหรับความก้าวหน้าเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ขณะนี้กำลังจะเริ่มดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะถนนเพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะถนนสายต่าง ๆ ใน อ.อัญญาประเทศ ซึ่งจะมีการปรับปรุง-ขยายถนนเดิมที่มีอยู่แล้วและก่อสร้างถนนและทางยกระดับเพิ่มเติมรวม 5 เส้นทาง รวมถึงพัฒนาระบบไฟฟ้าและประปา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ภาคเอกชน พร้อมกับการดำเนินโครงการพัฒนาด่านศุลกากรอัญญาประเทศ บ้านหนองเอี่ยน-สตึงบทของประเทศกัมพูชาเพื่อตอบสนองระบบโลจิสติกส์ โดยเฉพาะ เนื่องจากแต่ละวันมีรถบรรทุกสินค้าผ่านจุดผ่านแดนแห่งนี้ไปยังประเทศกัมพูชา เวียดนาม และจีน ไม่น้อยกว่า 250 คัน ทำให้ล่าช้า ขณะนี้ได้มีนักลงทุนเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตการเกษตรสนใจตอบรับเข้ามาลงทุนในพื้นที่แล้ว คาดว่านอกจากผลประโยชน์โดยตรงของภาคธุรกิจและประเทศชาติ ชาวบ้านในพื้นที่รวมถึงจังหวัดใกล้เคียงต่างก็ได้รับผลประโยชน์เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ที่ผลผลิตมีภาคอุตสาหกรรมรองรับ หรือ เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพซึ่งอาจเกิดอาชีพใหม่ ๆ แก่คนในชุมชน (สำนักข่าวไทย, 2559)

ล่าสุด คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ในการประชุมครั้งที่ 1/2559 เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2559 ได้มีมติรับทราบให้คณะอนุกรรมการด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้จัดสัมมนา “เดินหน้าเขตพัฒนาเศรษฐกิจของไทย” ภายใต้โครงการ “Open House เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย” เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องรอยัล พารากอนฮอลล์ 3 ชั้น 5 ศูนย์การค้าสยามพารากอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย ซึ่งได้รับความสนใจจากตัวแทนสถานทูต นักลงทุนทั้งไทย และต่างประเทศเข้าร่วมงาน อีกทั้งมีการลงพื้นที่เยี่ยมชมเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว และการเจรจาการค้ากับคณะผู้แทนการค้าจากกัมพูชา ระหว่างวันที่ 1-2 มีนาคม 2559 (กระทรวงพาณิชย์, 2559) ซึ่งจังหวัดสระแก้วถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความพร้อมทุกด้าน และจะเป็นแบบอย่างหรือโมเดลให้แก่ 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อนำไปปรับใช้

ทั้งนี้ ในงานสัมมนาได้กล่าวถึง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ” ว่า ที่ผ่านมาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้รับการรับรองทางกฎหมายเป็นเพียงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ขณะนี้กำลังอยู่ในกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. เตรียมเสนอต่อคณะรัฐมนตรี (ตามแผนจะนำเข้าสู่การพิจารณาของ สนช. ภายใน เมษายน 2559) และการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษคือการวางยุทธศาสตร์เชิงรุกสำหรับการค้า การบริการ และการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งไทยมีความได้เปรียบเชิงพื้นที่ โดยในส่วนของความพร้อมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมนั้น เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ได้ลงนามสัญญาเช่าไปแล้วเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา สำหรับสิ่งที่ต้องทำต่อคือการหารือร่วมกับสภาพัฒน์ว่า ความต้องการของผู้ประกอบการคืออะไร ซึ่งปัจจุบันมีบริการศูนย์กระจายสินค้า โรงงานและคลังสินค้า โดยเป็นการทำงานคู่ขนานไปกับการวางผังแม่บท ขณะที่ทางกระทรวงพาณิชย์มีความมั่นใจว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยได้รับความสนใจจากนักลงทุนไทยและต่างชาติเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ดี ปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นคงจะหนีไม่พ้นเรื่องสิทธิประโยชน์ ซึ่งจากการวิจัยของประเทศเวียดนาม โดยมี 4 ปัจจัยที่เป็นตัวตัดสินใจ คือ 1) ขนาดตลาด หรือ GDP ซึ่งปัจจุบันในอาเซียนตลาดขนาดใหญ่ที่สุดคือ อินโดนีเซีย รองลงมาคือไทย 2) รายได้ต่อหัว ประชากร 3) ประชากร 4) โครงสร้างพื้นฐาน ขณะที่งานวิจัยของมาเลเซียพบว่าปัจจัยอันดับหนึ่งคือค่าจ้างวิศวกร โดยที่งานศึกษาของจีนปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย 1) ความพร้อมในการลงทุนของนักลงทุนในประเทศ 2) โครงสร้างพื้นฐาน 3) ทักษะฝีมือแรงงาน และ 4) การผ่อนคลายนโยบายในประเทศส่งผลต่อความง่ายในการลงทุน นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาของนักวิชาการต่างชาติที่ระบุถึงปัจจัยอื่น ๆ อีกเช่น ความสามารถในการเชื่อมโยงกับตลาดโลก เสรีภาพในทางสังคมและการเมือง และความใกล้ไกลกับตลาด ทั้งนี้ 4 ข้อดี ที่ต้องลงทุนในไทย คือ 1) โครงสร้างพื้นฐาน ถนนดีที่สุดในอาเซียน โดยมีความสะดวกอยู่ในลำดับที่ 44 ของโลก 2) ทักษะฝีมือแรงงาน ดีกว่าเพื่อนบ้าน 3) อุตสาหกรรมไทยได้เข้าสู่อุตสาหกรรมที่เน้นนวัตกรรม 4) เป็นศูนย์กลางอาเซียนซึ่งมีที่ตั้งดีที่สุดในอาเซียน อย่างไรก็ตาม เขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยในขณะนี้ยังมีความน่าสนใจลงทุนเพียงระดับปานกลาง ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านแข่งขันกันให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนสูงกว่าไทย ซึ่งนักลงทุนจะพิจารณาขนาดของตลาด และการเข้าถึงตลาดโลกประกอบการตัดสินใจลงทุนด้วย ซึ่งระยะสั้นที่ไทยยังไม่เข้าเป็นสมาชิกความตกลง

หุ้นส่วนยุทธศาสตร์ภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership : TPP) อาจทำให้ไทยเสียเปรียบเวียดนามได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงควรพิจารณาในเรื่องสิทธิประโยชน์ที่ไทยจะให้แก่นักลงทุนเข้มข้นมาก (นักข่าวพลเมือง, 2559)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

การที่ประเทศไทยมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงเป็นศูนย์กลางในหลาย ๆ ด้าน ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อประเทศไทย เพราะเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน ขณะเดียวกัน การสร้างแรงกระตุ้นเพื่อการรับรู้ของนักลงทุนและผู้แทนต่างประเทศในไทย เพื่อให้ทราบถึงความคืบหน้าโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ให้นักลงทุนต่างประเทศและนักลงทุนไทยสามารถกำหนดแผนการเข้าไปลงทุนในพื้นที่หรือวางแผนทางการค้าได้ ทำให้การค้าไทยและประเทศเพื่อนบ้านคึกคัก อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสทางการค้าระหว่างกันได้อีกช่องทางหนึ่ง โดยประโยชน์ที่จะได้มีมากมายน่าแปลกใจไม่ว่าจะเป็น การส่งเสริมการลงทุนในประเทศ การส่งเสริมการส่งออกเนื่องจากช่วยลดต้นทุนในการประกอบการ การส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าจากต่างประเทศเข้าดำเนินการในประเทศไทย การจ้างงานเพิ่มขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยที่มี กล่าวได้ว่า การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้นจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่การสร้างการกระจายรายได้ ดึงเม็ดเงินเข้าประเทศและผลักดันให้ประเทศสามารถก้าวผ่านกับดักประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง อย่างไรก็ตาม ผลเสียที่ตามมาอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมตามมาเช่นกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือให้ดี

ทั้งนี้ การประกาศให้จังหวัดสระแก้ว เป็นจังหวัดนำร่องนั้น นับว่ามีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมูลค่าการค้าเกินครึ่งหนึ่งของการค้ารวมชายแดนไทย-กัมพูชา อยู่ใกล้สนามบินสุวรรณภูมิ อีกทั้งทำเรื่อน้ำลึกแหลมฉบัง และแหล่งผลิตอุตสาหกรรมใกล้กรุงเทพฯ บวกกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ คาดว่าจากนี้ไปจังหวัดสระแก้ว จะกลายเป็นพื้นที่ซึ่งเป็นที่จับตามองของนักลงทุน ซึ่งนอกจากผลประโยชน์โดยตรงของภาคธุรกิจและประเทศแล้ว ชาวบ้านในพื้นที่เองและจังหวัดใกล้เคียงต่างก็จะได้รับผลประโยชน์เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรที่ผลผลิตมีภาคอุตสาหกรรมรองรับ หรือเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพซึ่งอาจจะเกิดอาชีพใหม่ ๆ แก่คนในชุมชน นับว่าเป็นสัญญาณที่ดีสำหรับอนาคตเศรษฐกิจไทย

บรรณานุกรม

- กรมการค้าต่างประเทศ. (4 ตุลาคม-ธันวาคม 2558). การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา. วารสารการค้าชายแดน, น. 10. _____ . (1 กุมภาพันธ์ 2559). **Open House** เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย. สืบค้น 28 มีนาคม 2559 จาก http://www.taksez.com/images/files_news/F000006.pdf
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2559). เขตเศรษฐกิจพิเศษ 10 จังหวัดในประเทศไทย. **อุตสาหกรรมสาร**, ปีที่ (58), 8-9.
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). **โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ**. สืบค้น 27 มีนาคม 2559 จาก <http://www.ieat.go.th/sez> _____ . (ม.ป.ป.). **โครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จ.สระแก้ว**. สืบค้น 27 มีนาคม 2559 จาก <http://www.ieat.go.th/assets/uploads/attachment/file/20151216114519767206516.pdf>
- นักข่าวพลเมือง. (1 มีนาคม 2559). **Open House** เขตพัฒนาเศรษฐกิจไทย หน่วยงานรัฐกระชับความเชื่อมั่นนักลงทุน. สืบค้น 25 มีนาคม 2559 จาก <http://www.citizenthaipbs.net/node/7984>
- สระแก้วแหงหน้าแม่สอด กนอ. ดอกเส้าเข็มผุดนิคมฯ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกลางปีนี้. (24-27 มกราคม พ.ศ. 2559). สืบค้น 31 มีนาคม 2559 จาก <http://www.thansettakij.com/2016/01/25/27552>
- สู่หนึ่งเดียวในอาเซียน : ความก้าวหน้าเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว. (4 มกราคม 2559). สืบค้น 28 มีนาคม 2559 จาก <http://www.tnamcot.com/content/372402>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (มิถุนายน 2558). **คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ**. สืบค้น 27 มีนาคม 2559 จาก http://www.treasury.go.th/download/article/article_20160301152430.pdf
- ศุลกากรอรัญฯ เผยตัวเลขการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา จ.สระแก้ว ปี 2558 มูลค่ากว่า 8 หมื่นล้าน. (4 มกราคม 2559). สืบค้น 28 มีนาคม 2559 จาก http://nwnt.prd.go.th/centerweb/news/NewsDetail?NT01_NewsID=TNECO5901040010_004